

DZIENNIK WARSZAWSKI

Przenumerata miejscowa:
 bez opłaty: —
 Na rok 9 r. r. — 4 50 k.
 Za 6 miesięcy — 2 25 k.
 „ 3 miesiące — 1 25 k.
 „ 1 miesiąc — 75 k.
 „ odnośnie dopłaty st.
 5 kop. miesięcznie.

Przenumerata zamiejscowa:
 z opłatą pocztową:
 Na rok 12 r. r. — 6 00 k.
 „ 6 miesięcy — 3 00 k.
 „ 3 miesięcy — 1 50 k.
 „ 1 miesiąc — 75 k.

Przenumerata przyjmuje się w Warszawie, w głównym kantorze Redakcji przy ulicy Miodowej Nr. 487 i w innych jej kantorach miejskich: — w St. Petersburgu, w księgarni A. T. Bazunowa na Newskim Prospekie w domu Olchynowej; w Moskwie, w księgarni J. S. Sołowiewa.

ROK DWUNASTY.

Za ogłoszenia pobiera się: za jeden raz sześć kopiejek od wiersza druku lub jego mniej, sca, za dwa razy, dziewięć kopiejek, za trzy razy, dwanaście kopiejek i t. d. — Oddzielne numera sprzedają się po 5 kopiejek.

Kalendarz prawosławny

W środę, 12 (24) listopada, — św. Joanna miłost.
 W czwartek, 13 (25) listopada, — św. Joanna zlatounsta.
 W piątek, 14 (26) listopada, — św. Filipa ap.

Wschód i zachód Słońca.

Słońce wschodzi o godzinie 7 minut 36 rano.
 zachodzi o godzinie 3 minut 57 wieczór.

Wysokość wody na rzece Wiśle pod Warszawą.

Stop 8 cali 0.

Kalendarz rzymsko-katolicki

W środę, 12 (24) listopada, — św. Jana od Krzyża.
 W czwartek, 13 (25) listopada, — św. Katarzyny panny.
 W piątek, 14 (26) listopada, — św. Piotra i Aleks.

DZIAŁ URZĘDOWY

Rada Państwa, w oddzielnym Komplexie do obowiązku służby wojskowej i na Ogólnym Zebraniu, rozstrząsałszy przedstawienie Ministra Spraw Wewnętrznych o zmniejszeniu, uzupełnieniu i wyjaśnieniu niektórych artykułów Najwyższej zatwierdzonej, 1 stycznia 1874 r., ustawy o obowiązku służby wojskowej, uchwała:

1. W Najwyższej zatwierdzonej 1 stycznia 1874 r. ustawie o obowiązku służby wojskowej zrobić następujące zmiany i uzupełnienia:

1. Art. 14 uzupełnić następującym przepisem: „Ministrem Spraw Wewnętrznych i Wojsny, za wzajemnym ich porozumieniem się dozwala się, w razie podania ze strony właściwych władz miejscowych (art. 76—78), dopuszczać, z zezwolenia do ogólnego w Rosji Europejskiej terminu do odbywania, powołań, z zastrzeżeniem, aby w miejscowości, dla której dopuszcza się wyjątek, powołanie było skończoną co najpóźniej 31 grudnia.”

2. Część 1 art. 45 (pierwsza kategoria), uzupełnić punktem e, następującej osnowy: „Dla nieprawego dziecka, na opiece którego znajdują się: matka, nie mająca innych zdanych do pracy dzieci, lub siostra, lub niezdatny do pracy brat.”

3. Część 2 art. 45 (druga kategoria) wyluszczyć tak: „Dla jednego zdatnego do pracy syna, przy ojcie także zdatnym do pracy i jednym lub kilku braciach, niezdatnych do pracy (art. 46).”

4. W uzupełnieniu art. 48 postanowić: „Moc tego artykułu nie rozciąga się na osoby, które przyjęły wiarę chrześcijańską.”

5. Art. 50 wyluszczyć tak: „Jeżeli w losowaniu uczestniczą jednocześnie dwóch lub kilku, rodzonych lub przyrodnich braci, jak również przybranych dzieci tejże samej rodziny, a z nich dwóch lub więcej, według wyciągniętych przez nich numerów losu, powinno wejść do służby do wojska, to z nich przyjmują się tylko jeden; inni zaś, którzy wyciągnęli wyższe numery, zaliczają się do pospolitego ruszenia. Zresztą takim braciom i przybranym dzieciom dozwala się zamiana numerów.”

6. Art. 135 wyluszczyć w następujący sposób: „Do stawiania się do rewiru nie wzywają się: 1) osoby wymienione, po zapisaniu ich do list powołania, na godność kapłanską prawosławnego lub innych chrześcijańskich wyznań, oraz prawosławni psalterzyści; 2) osoby które otrzymały zwolnienie: a) ze względu na położenie majątkowe (art. 52), b) dla ukończenia wykształcenia (art. 53) i c) w skutku znajdowania się w służbie, za kontraktem, na statkach floty handlowej (art. 66); 3) osoby posiadające prerogatywy pierwszej kategorii, z wyjątkiem tylko wypadków, kiedy o pościąganiu ich do służby w wojsku zapadnie oddzielna, na podstawie art. 152, Najwyższej zatwierdzonej uchwała Rady Państwa.”

II. Wyjaśnić: 1) że przy wyznaczaniu prerogatyw ze względu na położenie rodzinne, adopcja przybranego dziecka przed wiekiem dziesięciu lat (ust. o ob. 81 wojsk., art. 48 uwaga 1) uważa się za dowiedzioną w stanach mieszczanskim i włościańskim, jeżeli będzie złożone niewatpliwie poświadczenie, że przybrano dziecko od pominiętego wieku liczy się w rodzinie, według rejestrów podatkowych lub rozkładów gminnych; że rodzinom, z których jeden lub kilku członków wstąpiło do zakonu przed 1 stycznia 1874 roku, prerogatywy według położenia rodzinnego wyznaczają się odpowiednio do obecnego składu rodziny; ale z powodu zmniejszenia składu rodziny, w skutku wstąpienia do zakonu któregośkolwiek z jej członków po 1 stycznia 1874 roku, rodzina taka nie nabywa prawa do jakiegokolwiek nowej prerogatywy pod względem odbywania obowiązku służby wojskowej; 2) że z nadanego przez art. 119—121 ust. o ob. sl. wojsk. prawa przenoszenia się z jednego rewiru powołania do drugiego nie mogą korzystać osoby, które otrzymały zwolnienie do przyszłych powołań.

Jego Cesarska Mość powyższą uchwałę Ogólnego Zebrania Rady Państwa, 4 października 1875 roku, Najwyższej zatwierdził i wykonał rozkazał.

Osoby, które służyły w zarządzie do zbudowania kolei żelaznej Morszańsko-Syranzkiej, podały prośbę o upoważnienie do ustanowienia w instytucie inżynierów dróg komunikacji stypendjum imienia radcy stanu Sergjusza Dymitrowicza Baszmakowa, na koszt procentów od zebranej przez nich w tym celu sumy sześć tysięcy rubli w rządowych biletach kredytowych.

Najjasniejszy Pan, na najpoddanniejsze przedstawienie o tem Ministra Drog Komunikacji, 16 października r. b., Najwyższej raczył upoważnić do przyjęcia tej ofiary i do ustanowienia pominiętego stypendjum.

Urzednicy gimnazjum troickiego (w gubernji Orenburskiej) i liczni z członków towarzystwa troickiego, z powodu upływnego dziesięciolecia służby w zarządaniu kazanskiim okręgiem naukowym rady tajnego Szestakowa, oraz z powodu wyłączenia troi-

ckich zakładów naukowych z pod zawiadywania tego okręgu, pragnąc wynurzyć mu uczucia głębokiego poważania i zachować pamięć o jego pożytecznym zarządzaniu pominiętemi zakładami naukowymi, zebraли za pomocą składki pomiędzy sobą, trzysta sześćdziesiąt rubli, które, złożone, zostały do troickiego banku gminnego, z zastrzeżeniem, żeby na koszt procentów od tego kapitału były ustanowione przy troickim gimnazjum męzkim i progimnazjum żeńskim po jednym stypendjum imienia kuratora kazanskiiego okręgu naukowego, radcy tajnego Szestakowa.

Na najpoddanniejsze, w skutku doniesienia zwierzchności kazanskiiego okręgu naukowego, przedstawienie Zarządzącego Ministerstwem Oświecenia Publicznego, Najjasniejszy Pan, 6 października roku bieżącego, Najmilszowiej zezwolił raczył, tak na przyjęcie kapitału trzysta sześćdziesiąt rubli, jak i na ustanowienie, na koszt procentów od niego, przy troickich gimnazjum męzkim i progimnazjum żeńskim dwóch stypendiów, z nadaniem im nazwy „stypendiów rady tajnego Piotra Dymitrowicza Szestakowa.”

Osoby wydziału sądownego orłowskiiego sądu okręgowego, z powodu mianowania byłego prezesa tego sądu Łopuchina prezesem st. petersburskiego sądu okręgowego, pragnąc zachować o nim pamięć w jakimkolwiek społeczno-dobroczynnym nieczyniu, zebraли za pomocą dobrowolnej składki, kapitał tysiąc rubli, który, złożony do orłowskiiego banku gminnego, z zastrzeżeniem, aby na koszt procentów od tego kapitału, ustanowione było przy orłowskiim gimnazjum męzkim, jedno stypendjum, głównie dla tych z uboższych uczniów tego gimnazjum, którzy, po ukończeniu kursu gimnazjalnego, oznajmiają zyczenie kształcenia się dalej w uniwersytecie.

W skutku zawiadomienia o tem ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości i opinji zwierzchności moskiewskiego okręgu naukowego i na najpoddanniejsze przedstawienie Zarządzącego Ministerstwem Oświecenia Publicznego, Najjasniejszy Pan, 5 października roku bieżącego, Najmilszowiej zezwolił raczył, tak na przyjęcie kapitału 1,000 rub., jak i na ustanowienie na koszt procentu od niego przy gimnazjum orłowskiim jednego stypendjum, z nadaniem mu nazwy: „stypendjum byłego prezesa orłowskiiego sądu okręgowego Aleksandra Aleksowicza Łopuchina.”

Przez Najwyższy rozkaz w wydziale Wojsny, w Liwadii, 31 października r. b., otrzymał urlop za granicę, zaliczony do kawalerji armji, będący w rozporządzeniu dowodzącego wojskami warszawskiego okręgu wojskowego, podpułkownik ksiądz Ursus, dla poratowania zdrowia, do Niemiec, Francji i Włoch, na sześć miesięcy; uwolniony został ze służby z powodu inrosów fa miliyjnych, porucznik grodzieskiego pułku huzarów lejbgwardji von Brüner — w stopniu sztab-otmistrza; chorąży litewskiego pułku lejbgwardji Panpukowski — w stopniu podporucznika; dla przejęcia do wydziału cywilnego, podporucznik 5-go bataljonu strzelców Kosienko, z nagrodzeniem rangi sekretarza gubernjalnego.

Przez rozkaz w wydziale Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, 8 listopada r. b., zatwierdzeni zostali na posadach, pełniący obowiązki inspektora medycznego wydziału lekarskiego plockiego rządu gubernjalnego, doktor medycyny Ostrowski (od 10 października); pełniący obowiązki lekarza powiatu rypińskiego, lekarz Kasterki (od 27 września); i przyjęty został do służby lekarz Murzynowski — na lekarską szpitala miejskiego św. Władysława w mieście Opocznie, w gubernji Radomskiej (od 17 października); uwolniony został ze służby, na własne żądanie, lekarz szpitala miejskiego św. Władysława w mieście Opocznie, w gubernji Radomskiej, lekarz Koscialkowski (od 17 października).

Przez rozkazy w wydziale straży granicznej:

1) 11 października r. b., przeniesiony do straży granicznej przez Najwyższy rozkaz w wydziale Wojsny z 26 września, kapitan 57 modlińskiego pułku piechoty Moraki — mianowany został oficerem oddziałowym brygady kaliskiej.

2) 18 października r. b., przeniesiony do straży granicznej przez Najwyższy rozkaz w wydziale Wojsny z 25 października, starszy adjutant zarządu ufmskiego gubernjalnego naczelnika wojskowego, zaliczony do piechoty armji sztab-kapitan Gusielnikow — mianowany został oficerem oddziałowym brygady wierzbowskiiej.

3) 25 października r. b., przeniesiony do straży granicznej przez Najwyższy rozkaz w wydziale Wojsny z 13 października, porucznik pułku piechoty: 14 oficerskiego — Makuchin i 24 sibirskiego — Kaminski — mianowani zostali oficerami oddziałowymi brygad: pierwszy — alksandrowskiej, a drugi — skulańskiej; uwolnionemu na 28-dniowy urlop do St. Petersburga oficerowi oddziałowemu brygady kaliskiej, sztab-kapitanowi Susimowi — przedłużony został urlop do dwóch miesięcy, z zachowaniem płacy.

W № 248 Główna Urzędowego zamieszczona jest, Najwyższej zatwierdzona, 8 sierpnia 1875 roku, ustawa

uczniowego stowarzyszenia czarnomińskiej cukrowni i rafinerji, zakładanego dla utrzymania i rozszerzenia czynności cukrowni i rafinerji, znajdujących się we wsi Czarnominie, w powiecie Olgopolskim, w gubernji Poldolskiej, a należących do właściciela ziemskiego Mikolaja Czarnomińskiego.

Założycielami stowarzyszenia są: właściciel ziemski Mikolaj Czarnomiński, warszawski kupiec, 1-ej gildji Wilhelm Rau, francuzki poddany Mikolaj Holand i wielkobrytanski poddany Ryszard Keemens.

Zakładowy kapitał stowarzyszenia oznicza się na sześć tysięcy rubli, podzielony na sześćdziesiąt udziałów, po tysiącu rubli każdy. Cała powyższa ilość udziałów dzieli się pomiędzy założycieli i zaproszone przez nich do uczestniczenia w przedsiębiorstwie osoby, za wzajemnym porozumieniem się.

Departament Poczt. We wsiach: Ankwie, w powiecie Jurjewskim, w gubernji Włodzimierskiej, znajdującej się o 55 wiorst od miasta Jurjewa Polskiego, i Starej Majnie, w powiecie Starowopolskim, w gubernji Samarskiej, leżące o 25 wiorst od statji pocztowej Czerduki, ustanowione zostały przyjmowanie i wydawanie wszelkiego rodzaju korespondencji.

Warszawski zarząd miejscowy Towarzystwa pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych. Zarząd główny Towarzystwa pielęgnowania ranionych i chorych wojskowych, spełniając obowiązek wysokiego powołania Towarzystwa, na posiedzeniu swem z 3 września r. b. postanowił: „przeznaczyć z funduszu Towarzystwa, na zasadzie § 29 jego ustawy, dziesięć tysięcy rubli na rzecz ranionych i chorych ofiar powstań w Hercegowinie i Bośni.”

Poczuwając sobie za obowiązek podać o tem do wiadomości miejscowych zarządów i komitetów Towarzystwa, zarząd główny zawiadamia, że nie czekając na rozkład tych pieniędzy pomiędzy wszystkie miejscowe organa Towarzystwa, pod którym to względem wydane będzie osobne rozporządzenie, suma pominięta dziesięć tysięcy rubli została wyłączona niezwłocznie z funduszu zarządu głównego i odesłana stosownie do przeznaczenia.

Wykaz cen produktów i artykułów żywności w m. Plocku, od 22 paźd. (4 listopada) do 1 (13) listopada 1875 roku włącznie. Za czwartek: pszenicy I-go gatunku 10 rub. 86½ kop., II-go gatunku 10 rub. 2¼ kop., żyta I-go gatunku 7 rub. 95 kop., II-go gatunku 7 rub. 75 kop., jęczmienia I-go gatunku 6 rub. 64½ k., II gatunku 6 rub. 10¾ k., owsa I-go gatunku 5 rub. 87 kop., II-go gatunku 4 rub. 95½ kop., rzepaku 12 rub. 71 kop., grochu 12 rub. 1¼ kop.

DZIAŁ WĘWNETRZNY

WIADOMOŚCI KRAJOWE

Wykaz cen produktów i artykułów żywności w m. Plocku, od 22 paźd. (4 listopada) do 1 (13) listopada 1875 roku włącznie. Za czwartek: pszenicy I-go gatunku 10 rub. 86½ kop., II-go gatunku 10 rub. 2¼ kop., żyta I-go gatunku 7 rub. 95 kop., II-go gatunku 7 rub. 75 kop., jęczmienia I-go gatunku 6 rub. 64½ k., II gatunku 6 rub. 10¾ k., owsa I-go gatunku 5 rub. 87 kop., II-go gatunku 4 rub. 95½ kop., rzepaku 12 rub. 71 kop., grochu 12 rub. 1¼ kop.

ryki 5 rub. 78½ kop., kartofli 2 rub. 46 kop., kawszy jaglanej 21 rub. 50 kop., owsianej 22 rub., jęczmieńnej 11 rub. 31¾ kop., gryczanej grubej 15 rub. 60 kop., drobnej 29 rub. 52 k., maki pszennej I-go gatunku 13 rub. 20 kop., II-go gatunku 10 rub. 80 kop., żytniej 9 rub. 60 kop., za funt: chleba pyłowego 2½ kop., razowego 2 kop., mięsa wołowego z opasów krajowych 8 kop., z nieopasów: I-go gatunku 7½ kop., II-go gatunku 6 kop., cielęciny 6¼ kop., wieprzowiny 8½ k., baraniny 7 k.; za pud: siarna 32¼ k., słomy 27½ kop.; za wiadro: spirytusu 76%, Trallesa 6 rub. 60 kop., wódki 46%, Trallesa 3 rub. 87½ kop.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE

P. Korzybski, były docent b. szkoły głównej, nie będzie cztery wykłady publiczne, pod tytułem: „Wspomnienia wyniesione z półrocznego pobytu w Syeulji, ze szczególnem uwzględnieniem Syrakuzy.” Pierwszy wykład będzie miał miejsce we czwartek, 13 (25) b. m., w sali Resursy. Obywatelskiej, o godzinie 6-ej wieczorem. Biletów wejścia po cenie kop. 30. Dostać można w księgarni, pp. Gebethnera i Wolfa i przy wejściu na wykłady.

Tydzień handlowy

Niekorzystny, następny targów zbożowych zagranicznych, utrzymujący się od dość dawna, przeszedł w ostatnim tygodniu, w kompletny zastój. Kupcy przyjąwszy raz po raz wyciekający, bardzo ostrożnie operują, nabywając tylko po cenach znizowanych. Powodem tego mają być liczne zapasy, znajdujące się na wszystkich targach i miejscach konsumcyjnych. Anglja otrzymuje ciągle zapasy zamorskie, pomimo, że posiada liczne zapasy miejscowe. Francja zapotrądzona jest w zasoby zeszłoroczne. Targi niemieckie otrzymują jeszcze towar z Rosji. Nie przeto dziwnego, że w takim stanie rzeczy, ogólne usposobienie jest słabe a ceny chwiejne.

Na targu warszawskim dowozy głównejszych artykułów były dość znaczne. Pszenica przez cały tydzień chętnie była nabywana i w tejże placówce, głównie we wtorek, kiedy przy silnym wietrze młynarze wystąpili ze zwykłą o 30 kop. na koreu. Podwyżka jednak ta następnie w zupełności się nie utrzymała. Płacono za ziarno wyborowe rs. 7,12½—7,50, za jasno-pszta rs. 6,90—7,05, za psstrą i czystą czerwoną rs. 6,00—6,75, za taką cokolwiek wyrosłą lub ze śnieczką rs. 6,15—6,50, za smolną i ordynaryjną rs. 5,50—5,80 za korzec. Żyto w początku tygodnia placono rs. 5,02½, w ostatnich dniach przy większych dowozach ceny zeszyły o 26—22½ kop., placono za ziarno wyborowe rs. 4,80—4,95, za średnie rs. 4,65—4,70, za ordynaryjne rs. 4,40—4,50 za korzec. Jęczmień w większych ilościach kolejją dowieziony, obniżył się w cenie; placono za dwurzędowy rs. 4,80—4,65, za czterorzędowy rs. 4,50—4,20 za korzec. Owsa ceny również niższe, wyborowy rs. 3,20, średni rs. 3—3,15, ordynaryjny rs. 2,70—2,85 za korzec. Groch polny osiągnął rs. 7,50 za korzec. Fasola rs. 6,60—6,75 za korzec. Maki ceny bez zmiany.

Okowita

Ceny tego produktu regulowały się w miarę dowozów. Z początku tygodnia placono 645¢, a w końcu 644¢ za wiadro.

Cukier: Ruch w zakresie rafinady w tygodniu minionym, również jak i w przeszłym, był dość ożywiony. Uskuteczniłone rozmaite transakcje po cenach następujących: przeszło 300 beczek Sannik po rs. 4,05, reszty Walentynowa po rs. 4,05, reszty Dobrzelińska po rs. 4,02½, około 200 beczek Guzowa po rs. 4,01½. W pojedynczej sprzedaży placono za Lyszkowice rs. 4,12½, za Hermanów rs. 4,10, Leonard cienkokryształny rs. 4,05, Rytwiany i Józefów w kostkach rs. 3,97½, Józefów w głowach i Labno rs. 3,90 za kamień 24-funtowy.

Mazek. Interes mniej ożywiony, ceny pozostały w usposobieniu znikomem. W początku tygodnia placono za rozmaite marki rs. 3,30, a w końcu tygodnia niektóre partie zaledwie rs. 3,25 osiągnęły.

Loży ruskiego sprzedano drobne partie po rs. 5,47½ za pud. (Gaz. Hand.)

Z INNYCH GUBERNJI

Gazeta Niedziela podaje niektóre szczegóły o kursach żeńskich przy akademji medyko-chirurgicznej w St. Petersburgu. W ubiegłym 1874—1875 roku było na dwóch pierwszych kursach 171 słuchaczek, które

dzieliły się podług stanów jak następuje: szlachcianek 102, kupców 17, mieszczanek 14, ze stanu duchownego 12 i z innych stanów 26. W tej liczbie było prawosławnych 131, katolików 12, ewangelików 4, ormianka 1 i żydówek 23. Mężatki było na obu kursach 23; posiadających dyplomy na nauczycielki prywatne 53. Na pierwszym kursie było 103 słuchaczek, z tych piętnaście pozostało na tym kursie drugi już rok; w ciągu roku 11 słuchaczek opuściło akademię i 2 umarły. Na drugim kursie było 68 słuchaczek, z których 3 opuściły akademię i 1 umarła. Tak samo jak za lat poprzednich, słuchaczki cieszyły się w roku zeszłym poważaniem ze strony studentów, profesorów i całej w ogóle zwierzchności akademickiej: nie dawały one nigdy najmniejszego powodu do jakiegokolwiek bądź zajść lub nieprzyjemności. Słuchaczki poświęcały się swym zatrudnieniom z taką samą jak poprzednio gorliwością; profesor chemii zastawał nieraz słuchaczki w laboratorium po północy, w instytucie zaś anatomicznym, szale i kapeluszyki znikały w wieszadłach nie wcześniej jak pomiędzy godziną 9-a a 10-a wieczorem, podczas gdy o 8-iej nie było już wcale czapek. Przy odwiedzeniu chorych w klinikach, słuchaczki okazywały tak gruntowną znajomość historii choroby, że wprawiały nieraz profesorów w zdumienie. Przy ciężko chorych słuchaczki nosowały nieraz, czego studenci nie czynili nigdy.

*** Droga zimowa parowa po linie.** — Ma być zaprowadzona wkrótce nowa droga dla komunikacji w ziemie pomiędzy Kronstadem, Petersburgiem i Oranienbaumem. Z inicjatywy mieszkańca kronstadtzkiego, p. Kajrisa, zawiązuje się Towarzystwo celem urządzenia nowej drogi komunikacji, za pomocą maszyny parowej. W warsztatach Towarzystwa petersburskiego „Archimedes” oblatowana została maszyna parowa, która posuwać się będzie po sannej drodze, za pomocą liny z drutu, położonej na lodzie. Zważywszy odległość Kronstadtu od Oranienbauma, lina z drutu mieć będzie osm wiorst długości.

*** Podług Rygskiego Wiadomości,** w lasach słuckich, o 30 do 40 wiorst od Jakobstadu i Friedrichstadu, ukazało się, podług opowiadań p. Kade'go, leśniczego, zwierzę drapieżne, które zdaniem jego **musi być rossomak**, który przedostał się do kraju Nadbaltyckiego z dalekiej północy. Leśniczy zabił to zwierzę i posłał do muzeum mitawskiego.

*** Eksplozja bomby.** — Gazety fińskie donoszą o następującym dziwnym wypadku na Bokholmie. Starszy szpeler Laekstrem, stawiając piec w swojej łaźni chciał użyć do tego bomby leżącej u stóp węgla, od czasów jeszcze wojny wschodniej, gdzie była ona upadła przy bombardowaniu Sweaborga przez floty sprzymierzone. Gdy Laekstrem niósł ciężką bombę pod górę, wypadła mu ona z rąk, stoczyła się na dół, i uderzywszy o skałę znajdującą się na dole, pękła z strasznym łoskotem: Laekstrem miał tylko twarz i ręce poparzone nieco, lecz łódź znajdującą się na brzegu roztrzaskała się na drobne kawałki, które dolatywały do samego Sweaborga. Godnym jest uwagi, że bomba pomieniona znajdowała się często niedaleko ognia, który szpiewnik mieli wzywając rozniecać koło niej dla ugotowania sobie pożywienia.

*** Wielka burza.** Burza w dniu 25 listopada w Odesie, która trwała i następnego dnia, nie wiele co ustępowała, jak donosi gazeta *Noworos. Telegr.*, burza, jaka była we wrześniu. W skutku długiego deszczu, trotuaru w wielu miejscach zostały uszkodzone. Na ulicy Proobrażńskiej, kanał wychodzący z domu Wolkowa i przechodzący przez bruk, znów się zawałił; kanał ten kilka miesięcy temu był zamurowany. Większa część sztyldów została zerwana. Niwielki parkan drewniany w Palais-Royal, otaczający aleję, został uszkodzony. W domu Popławskiej, na rogu ulicy Spiridonowskiej i placu katedralnego komin spadł na dolną oficynę, gdzie znajdował się szynk, który został uszkodzony i z tego powodu zamknięty. Parostatek który miał odplynąć tego dnia do Chersonu, nie odplynął; fale zalewały pomost parostatku.

*** Z Archangielska.** — W nocy z 14 na 15 września srożyła się na morzu Białem burza. Z liczby okrętów zagranicznych, sześć, które przyśły do Archangielska dla ładowania drzewa, z powodu ogromnych rozmiarów nie mogły zbliżyć się do zakładu Majmaksy, kilka bowiem z pomiędzy nich miało około 400 tonn obciążenia i musiały one ładować się o 45 wiorst, koło wyspy Madiuzkiej, w punkcie zwanym „Bar”. Na początku burzy, niektórzy szprowie tych okrętów posiedniali przez ostrożność maszyny, lecz wszelkie przedsięwzięte przez nich środki nie zdołały ocalić okrętów, które wszystkie, w liczbie sześciu, zaniesione zostały na mieliznę, o kilka sążni od brzegu, przyczem doznały bardzo znacznych uszkodzeń. Z powodu ciemnej nocy i strasznej fali, niepodobniestwem było niesie pomoc osadom; lecz o świcie, 15-go, oficer straży granicznej, p. Telakowski, mający swój posterunek na wyspie Madiuzkiej, pospieszył z tamtąd z pomocą. Dzięki jego energii i odwadze, pomimo iż fala była jeszcze wtedy silna, zdołano ocalić osadę złożoną z 70 ludzi. W niewielkiej odległości od miejsca tej katastrofy, jak donosi gazeta *Nowoje Wremia*, rozbiły się dwa statki wiozące do Archangielska sledge solone; wyratowano około 1/2 ładunku, resztę zaś zabrało morze. Nie otrzymano dotąd wiadomości od przemysłowców trudniących się połowem ryb; mieli oni wrócić oddawna

do Archangielska i panuje obawa, że zginęli wśród tej burzy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

*** Węgierska izba deputowanych** od niejakiego czasu obraduje nad budżetem. Jak zwykle, mówcy z krainowej lewicy, korzystając ze sposobności, wystąpili z silną napaścią przeciwko teraźniejszym instytucjom i domagali się zupełnego prawie rozdziału pomiędzy dwoma częściami monarchii austro-węgierskiej. I prawniczo, żywo napadała na rząd, którego administrację finansową krytykował długo pan Kallay. Spory te zresztą, mało obchodzą publiczność węgierską, która zachowuje całą swoją uwagę na blizkie już roztrząsanie rozmaitych projektów reformy administracyjnej, przedstawianych przez p. Tiszę. Rząd wyszukuje sposobu pośredniego, pomiędzy dawnymi instytucjami municypalnemi, nadającemi miejscowym zgromadzeniom władzę prawie absolutną, bez żadnej zgody kontroli, a wymaganiami ogólnych interesów kraju, a więc i jednolicią administracyjną; zniechęcił przeto sobie zarząd i stronników dawniejszego systemu, i tych, którzy pragnęli zastąpić takową centralizacją wybitniejszą niż taką wprowadził p. Koloman Tisza do swojego planu reform. Tak więc ministerstwo będzie miało dużo do czynienia, pomimo ogromnej większości jaką rozporządza — ażeby pokonać opozycję jaką projekta jego spotykają nawet w łonie jego własnego stronnictwa.

*** Księżę Walji** nakoniec przybył do Bombaju. Przygotowaniu do przyjęcia były nadzwyczajne, powitania również; przeszło czterdziestu wodzów indyjskich zebrało się na powitanie księcia. Każdemu z nich towarzyszyła liczna świta; swita gaskwela składała się z 15,000 wojska; znajdują się z nim znakomite złote i srebrne działa, które należały niegdyś do Mulbara Rao. Wice-król Indji i jego swita przybyli do Bombaju na kilka dni naprzód. Przybycie dostojnego podróżnika oznajmione było zaraz całym Indjom telegramem i powitalnemi salwami z dział we wszystkich portach kraju. Całe szpalty gazet zajęte są opisem przyjęcia. Ale na nieszczęśliwe podróże księcia przepadła jednocześnie z dość ważnemi trudnościami, zagrożającemi półwyspowi Malakka.

*** W Wictoria** otrzymano 6 listopada urzędowy telegram od generała Quesada, z zawiadomieniem, że zdobył on trzy działa i wziął do niewoli całą załogę twierdzy San-Leone (w Aragonji). Flaga królewska po wywieszeniu jej na twierdzy, była powitana 21 wystrzałami z dział. W Barcelonie otrzymano, także 6 listopada, wiadomość, że 2 ober-oficerów karlistowskich i 692 ochotników poddało się w różnych miejscach Katalonji.

*** Z Barcelony** piszą pod 8 listopada: „543 karlistów, pod dowództwem Ripporela, zaskoczeni w Prato de Lusanes, zabrani zostali do niewoli z bronią i koniami. Wojsko regularne straciło tylko 3 ludzi w raniach. Dnia 7 listopada poddało się 215 karlistów, w tej liczbie trzech dowódców.”

*** Wszyscy** dostrzegli nieobecność Thiersa na posiedzeniu francuzkiego Zgromadzenia Narodowego, 10 listopada. Poprzedniego dnia mocno zajął się on w kościele św. Augustyna, podczas ślubu dwóch córek deputowanego Emanuela Arago. Kazimierz Ferrier także zachorował niebezpiecznie.

*** Były minister** duński, generał Raaslow, przedsięwziął podróż do dworów japońskiego i chińskiego. Mikado przyjął go najuprzejmiej i odbył dla niego przegląd całego garnizonu w Jeddo. Misja generała Raaslowa ma na celu uzyskanie od rządów japońskiego i chińskiego zatwierdzenia przywilejów duńskiego głównego towarzystwa telegraficznego, w rękach którego znajdują się wszystkie linie, przechodzące w tych dwóch krajach i łączące się z linjami ruskimi. Przedsiębiorstwo to oparte jest na ogromnej sumie liczących duńskich małych kapitalistów. Generał Raaslow otrzymał już znaczne rękojmie dla przyszłego rozwoju tego przedsiębiorstwa. Formalny traktat został zawarty pomiędzy tem towarzystwem a rządem chińskim. Traktat ten oddaje towarzystwu przeprowadzenie nowej linii od Amoy do Fuczon, kosztem rządu chińskiego, w imieniu którego towarzystwo będzie eksploatowało tę linię.

Telegramy z gazet zagranicznych.

*** Wiedeń, 20 listopada.** W obec fałszywych pogłosek co do zamiarów okupacji, zapewniają tu półurzędownie, że nie będzie przedsięwziętem bez porozumienia się z Turcją.

*** Rzym, 20 listopada.** *Opinione* mówi o układach w przedmiocie wznowienia traktatów handlowych i czyni przytem uwagę, że Francja okazuje jak najlepsze chęci udzielenia Włochom poparcia przy tych układach; jest ona nawet gotową do wszczęcia w razie potrzeby układów dyplomatycznych z innymi mocarstwami, z którymi wznowione będą traktaty handlowe najpierw włoskie, następnie zaś francuzkie.

*** Zdanie gazety Times** o przyszłości Sewastopola. W jednym z numerów niezbyt dawnych gazety *Times*, zamieszczoną została korespondencja mister Reada z Sewastopola. Korespondencja dała powód na nowo

objawić dawno już dostrzeżoną zmianę w poglądzie angielskim na Rosję, a zarazem wyurzędzić serdeczną radość z powodu okoliczności wyzniczenia się z rozwalin zburzonego przed dwudziestu laty Sewastopola, któremu *Times* wróży wielką przyszłość. „Przed dwudziestu laty” — powiada owa gazeta — „wszystkie obawy i nadzieje angielskich były skoncentrowane na to miasto. Wszyscy od najmniejszego do największego, z niezmordowaną energią studiowali jeografię Krymu. Teraz już nastał czas, kiedy wszystkie okropności tej zubożającej wojny zupełnie przez nas zostały zapomniane. Tymbardziej powinniśmy się radować przy ostatecznym zniknięciu śladów zniszczenia, śladów które mimowoli przypominały każdemu rosjaninowi czasy morderczej wojny. Z przeprowadzeniem drogi żelaznej, która połączyła Sewastopol z Rosją wewnętrzną, i po ogłoszeniu Sewastopola portem handlowym, przyszłość jego można uważać za zupełnie ustaloną. Wyszłość tego portu nad Odesą, pod względem przywozu, jest oczywiście port ten leży o 66 mil bliżej od Bosforu i o 90 mil od Moskwy. Wszystkie ładunki idące z poza Bosforu, muszą pójść po tej najkrótszej drodze. Pod względem wywozu, zawierającego się jak wiadomo, w płodach surowych, Sewastopol nie może współzawodniczyć z Odesą i Nikolajewem, ponieważ oba te miasta leżą bliżej strefy produkcji; lecz z drugiej strony Sewastopol przedstawia się jako silny współzawodnik dla portów azowskich. Do żadnego z ostatnich nie mogą wchodzić głęboko zanurzające się statki morskie, Statki te mogą być jedynie ładowane w odległości od trzech do czterech mil od Berdiańska, od czterech do pięciu od Mariupola i od dziesięciu do piętnastu mil od Taganroga. Wszystko to znacznie powiększa wydatki ładowania, które wzrastają jeszcze skutkiem tego, że nawet w tych miejscach statek nie może wziąć pełnego ładunku, z powodu mielizny w cieśninie Kerzeńskiej, tak iż część ładunku doładowywa się po przejściu tej cieśniny. Z powodu tych trudności przy żegludze po morzu Azowskiem, fracht i premia ubezpieczenia są niepomniernie wysokie. Wszystkie wyży przytoczone wydatki nadzwyczajne wynoszą przynajmniej 1 rub. 40 kop. na kwarterce. Tymczasem, jeśli przyjmujemy Charków za punkt centralny wyajki, to Sewastopol odległy jest od niego o 160 mil dalej jak Taganróg, co czyni różnicę w cenie przewozu po drodze żelaznej o 60 kop. na kwarterce, tak, iż za potrąceniem tego wydatku na korzyść Sewastopola, pozostaje 80 k. na kwarterce. Oprócz tego przystąpił Sewastopolska nigdy nie zamara, gdy tymczasem porty azowskie zamknięte są corocznie, na kilka miesięcy zimowych, co pociąga za sobą znieszenie ceny od 15 do 20%. Cała ta obniżka spada, ma się rozumieć na producenta, albowiem żaden kupujący nie zgodzi się na zasp zboża na długi czas do spicharza, bez takiego ustępstwa co do ceny. Przystąpił Sewastopolska przedstawia rzadkie dogodności, tak dla stacji okrętów, jak i dla ładowania. Wszystkie te okoliczności, razem wzięte, przeprowadzają szybki rozkwit miasta, w którym już jest zaprowadzone oświetlenie gazowe, wodociąg, otwarty kantor banku państwa i dwa oddziały banków prywatnych.

*** Donoszą o zgonie** jednego z najznakomitszych pejzazystów i akwarelistów belgijskich, **Pawła Lauters** profesora akademii królewskiej sztuk pięknych, zmarłego w zaprzęśli piątek, po długiej chorobie.

Zgon ten, który dotknął żywo licznych przyjaciół i uczniów Lautersa w Brukselli, jest istotną stratą dla sztuki belgijskiej. Jakkolwiek Lauters nie należał do pierwszorzędnych, jednakże był jednym z najbardziej cenionych weteranów szkoły narodowej. Obrazy jego, a nadewszystko akwarelle, odznaczały się nie tyle świetnością kolorytu i siłą pędzla, ile raczej powabem naturalnym i cechą talentu.

Wysłał on jeszcze kilka akwarelistów i do salonu tegorocznego, jakkolwiek cierpiał od roku na ciężką chorobę, która go porwała.

Lauters był kawalerem orderu Leopolda. Urodzony w 1806 roku, liczył obecnie 69 lat.

*** Podróż na księżyc.** Pod tym tytułem przedstawiono dnia 26-go października w paryżkim teatrze Gaité po raz pierwszy sztukę dekoracyjną, napisaną na sposób „Podróż na około świata w 80 dniach.” Inbto nie podług romansu Verne'a „Podróż do księżyca.” Dekoracje, kostiumy i cały mechanizm, oraz muzyka Offenbacha, w całości sprawiają wrażenie ucielenionej podług wszelkich prawideł życia baśni czarodziejkiej. Bohaterowie tym sposobem dostają się na księżyc, że nabitci w bombę obryzmią, wystrzeleni zostają z olbrzymiego działa. Z odsłoniemem kurtyny widak dokładnie nasładowanie wnętrza wieży astronomicznej paryżkiej z ogromnemi teleskopami i t. d. W obrazie drugim ukazuje się gigantycznych rozmiarów armata „20 mil” długości mająca, wylotem zwrócona do publiczności; spoczywa ona na górach w głębi i gubi się dla oka w nieprzejrzaney przestrzeni widokregu. Król Vlan, syn jego Caprice i nadworny mędrzec wsiadają do wnętrza bomby i wśród strasznego huk i dymu zapada kurtyna. Następnie ukazuje się księżyc, który ciągle się przybliża, tak, że w końcu widak wyraźnie wspaniałe miasto księżycowe. Tam się dostają bohaterowie: Król na dromaderze, Caprice zaś na strusiu. Prawdziwym arcydziełem dekoracyjnym mają być okoliczności wylądowania na księżycu, z lodowatemi, bezdenne czeluszciami wulkanicznymi i t. d. Akt czwarty odbywa się na wulkanie księżycowym, bohaterowie sztuki skazani są na pięć lat „pracy wulkanicznej.” Kończy się ta sztuka czy kawałek wspaniale oddanym wybuchem wulkanu, wśród którego bohaterowie na wy-

zruczonej ogniem bryle skalnej dostają się znów na ziemię. Dla oka ani słowa, biesiada prawdziwa, ależ znowu, jak się teatr zmienia tym sposobem w szopkę dla dużych dzieci!

*** Neue Freie Presse** pisze, że Palestynie zagraża niebezpieczeństwo zalania mormonami. Przynajmniej Dr. Manning, wydawca *Religious Tract. Society* zapewnia, że dostrzegł podczas swej podróży w Utah, iż mormonom dokuczyły już zajścia z rądem Stanów Zjednoczonych i że gotują się do tłumnego przesiedlenia. Manning sądzi, że prawdopodobnie na miejsce swego osiedlenia wybiorą dolinę Jordanu.

*** Małżeństwo u samojedów.** Jak pociąza najświeższe dzieło braci Aubel, pod tytułem: „Lato pod biegunem,” lud samojedów ma mieć wiele zimnej krwi. Nic w tem dziwnego, nie daremnie żyją pod biegunem, i dla tego znajdujemy naturalnem następujące opowiadanie w dziele pp. Aubel: Jeżeli ktoś uwiedzie żonę samojeda, pokrzywdzonemu przez myśl nie przejdzie strzelak się o swój honor, ale zabiera uwodzicielowi renifera jako wynagrodzenie za stratę. Ząd też związek małżeński odbywa się u nich w taki sam sposób, jak każdy interes handlowy; często zdarza się nawet, iż samojed odstępuje swoją żonę innemu, biorąc w zamian kilka reniferów. Zwyczaj przy zawieraniu małżeństwa są bardzo proste i zawsze jednakowe. Młodzieniec starający się o rękę panny, posyła zazwyczaj do namiotu jej ojca pośrednika, który położywszy ojcu na kolana futro niebieskiego lub czerwonego lisa (stosownie do stanu majątkowego konkurenta), wychodzi z namiotu. Jeżeli ojciec odeszle skórkę lisa, znaczy to tyle co grochowy wieniec; jeżeli zaś ją zatrzyma, pośrednik wraca i znaczy nożem na kiju liczbę reniferów, które mają stanowić posag; dziesięć lub nawet do dwustu reniferów, oprócz tego zaś futra lisa i sprząty. Jeżeli interes się załatwi, kij łamie się na dwoje i obie strony otrzymują po połowie z odpowiedniami karbami, co zastępuje spisanie intercyzy ślubnej. W dzień ślubin, zaproszone osoby zgromadzają się w namiocie ojca, zabijają renifera i spożywają go w stanie surowym. Następnie idą z narzeczoną i posugiem do namiotu panna młodego i powtórny zjadają obiad, przy którym narzeczoną swej wybranej robi honory, podając jej mięso. W nocy, gdy biesiada się skończy i goście rozjeżdżą się do swoich domów, narzeczoną również opuszcza namiot. Właściwy ślub odbywa się dopiero w kilka dni potem w ten sposób, że narzeczoną objeżdża na sankach namiot swego ojca i namiot przyszłego męża, ogromna zaś biesiada kończy uroczystość ślubną.

*** Do sprawy Strousberga.** Podług doniesień gazet zagranicznych, Strousberg, zaraz po aresztowaniu go, telegrafował do jednego z swych synów, aby ostrożnie zawiadomił o tem co zaszło, rodzinę, lecz dla pociechy dodał, że uwolnienie z aresztu niedługo nastąpi. Dnia 2-go listopada odbywało się w Berlinie zebranie wierzycieli Strousberga. Zebrało się 50 osób, które przedstawiły pretensje na sumę przeszło cztery miliony marek. Stawili się także i przedstawiciele głównych wierzycieli, jak naprzykład berlińskiego Towarzystwa dyskontowego. Prezydował doktor Horwitz, przy pomocy rady sprawiedliwości Simeona i adwokata Arnolda. Activa kasy berlińskiej jeszcze nie są obliczone, lecz nie mogą przenosić 100,000 talarów, passiva zaś dochodzą do czterech milionów. Z weksłów Strousberga winien 18 milionów, a z długów hipotecznych 36,801,180 marek. Podług zeznań jednego z oficjalistów Strousberga, dług ogólny dochodzi nawet do 45 milionów marek. Berlińskie towarzystwo dyskontowe zainteresowane jest w tej sprawie na siedm blisko milionów. Zebranie nie doszło do żadnego rezultatu. Słychać, piszą gazety, że w sprawie Strousberga znaczne straty ponieśli, pod względem finansowym, księżęta Ujest i Raicobor od hrabia Lendorf.

*** W Londynie,** jak donoszą pod datą 5-go listopada, obraduje obecnie kongres spirytystów angielskich. Członkowie jego wszakże zjechali się nie z samych tylko połączonych królestw, albowiem i Ameryka delegowała na takowy swych przedstawicieli. Zdecydowano, że „wiele kuraclj dokonanych zostało dzięki bezpośredniemu wpływowi niecielesnych duchów”, że upragnionemby było „popierać zwiększenie liczby mediumów leczących”, założycie szpital, w którym „całe leczenie obywałoby się przez duchy” i mieć w nim w zapasie „wielką baterję siły spirytystycznej”. Jeden z członków kongresu powziął świątą myśl, iż liczący medium koniecznie powinny być jednocześnie i jasnowidzącym, aby przeniknąć wewnątrz pacjenta i gruntownie badać jego chorobę. Gazety angielskie piszą z tego powodu: „Żywi doktorzy jednakże, nie zezwola na podobne mieszanie się w ich sprawy kolegów z tamtego świata, co też oświadczył, w formie ostrzeżenia, jeden obocznych na kongresie lekarzy. Zadzwiwiącym jest, że zaraz na miejscu nie dano mu uczęścić silnej baterji siły spirytystycznej. Może być, iż baterja ta jeszcze nie była naładowana.”

*** Statystyka żydów.** Gazety francuzkie przytaczają następujące wiadomości o liczbie żydów, przemieszkujących na rozmaitych punktach kuli ziemskiej. We Francji jest ich ogółem 46,000 na 36 milionów mieszkańców, co wynosi nie więcej jak jednego na 785 francuzów; w Ameryce — 120,000, w Królestwie Polskiem 1 żyd na 7 mieszkańców; w Rumunji, Austrii i Hamburgu liczą 7 żydów na 24 mieszkańców; — w Alzacji, Lotaryngji, Hessji i Cesarstwie Rosyjskiem — średnio 1 na 36 mieszkańców; w Belgji, Hiszpanji i Szwec-

ej przypada ich po 1 na 2,600, 2,800 i 3,500. Nareszcie liczba żydów w Irlandji wynosi do 258, a w Norwegji do 25. Ogólna ilość wszystkich żydów na kuli ziemskiej nie przekazy 4,800,000.

* Dla szybkiego i regularnego wyleczenia choroby oczu rozwijającej się czasem, w skutku warunków miejscowych, w wojskach okręgu odeskiego, urządzono są obecnie, według projektu, opracowanego przez lejbo-okulistę, radę tajnego Kabata i radę tajnego Sacharowa, a Najwyżej zatwierdzonego na przedstawienie Ministra Wojny, stacje sanitarne w następujących miejscach okręgu odeskiego: 1) w Eupatorji, nad brzegiem morza, na 300 ludzi, dla wojsk 13-ej dywizji piechoty; 2) niedaleko od doliny Bajdarskiej, we wsi Kuczuk-Muskomy, w miejscowości górzkiej, z przelazem powietrzem, otoczonej lasami, także na 300 ludzi, dla wojsk 13-ej dywizji piechoty; 3) w Odesie, nad brzegiem morza, w byłej kwarantannie, na 300 ludzi, dla wojsk 15-ej dywizji piechoty; 4) niedaleko Chersonu, we wsi Arnautek, leżącej pośród ogrodów, na 200 ludzi, dla wojsk 15-ej dywizji piechoty; 5) koło miastka Nikolajewa, nad brzegiem rzeki Buga, na 300 ludzi, dla wojsk tejże dywizji; 6) niedaleko twierdzy Bender, we wsi Borysówce, leżącej w ogrodach, na 300 ludzi, dla wojsk 14-ej dywizji piechoty. Ostatnie dwie miejscowości, na których urządzone są stacje, stanowią własność wydziału wojskowego; inne miejscowości ustąpione zostały pod stacje sanitarne czasowo.

Sanitarne stacje otwierają się corocznie od 1 maja do 1 października. Na czas ich otwarcia do wszystkich wymienionych stacji odsławiają się chorzy cierpiący na oczy w wojskach; znajdują się oni tam do czasu zupełnego wyzdrowienia, poczem powracają do swych oddziałów. Środek ten przyniósł, według gazety Rusk. Inw., oromną korzyść i można powiedzieć posłużył do zupełnego wytypienia chorób ocznych pomiędzy niższymi wojskowymi odeskiego okręgu wojskowego.

* Machina piekielna do wysadzania okrętów. Wiadomo, że fenianie, przy pomocy nader dowcipnych przyrządów, spuszczały się na dno morza i odcinali liny kotwiczne galer nieprzyjacielskich, tak, iż galery były przypędzane falami do brzegu i stawały się łupem nieprzyjaciela. Pewien porucznik artylerji francuskiej, Denayrouse, wymyślił przyrządek, który może być zastosowany do aparatów eksplozywnych (machina piekielna), używanych dla niszczenia statków nieprzyjacielskich. Próby tego przyrządu były niedawno dokonywane w Anglii w „Aleksandra-palace”, w obecności komitetu admiralcji. Dowiedziono, że człowiek, uzbrojony tym przyrządem, może pozostawać i pracować pod wodą przez ciąg dwóch godzin, nie komunikując się bynajmniej z powierzchnią wody. Nurk może poruszać się pod wodą we wszystkich kierunkach, zanurzać się i wznosić, jak mu się podoba. Za kierownika służy mu kompas, a może na nim czytać przy świetle lampy zapalanej i gazowej podług woli; przy tych środkach bardzo mu jest łatwo zebrać przyrządy eksplozyjne, pomieszczone przez nieprzyjaciela, a postawić swoje dla zniszczenia statków nieprzyjacielskich. Operacje te, jak się przekonano przez doświadczenie, mogą być uskutecznione w najzupełniejszej tajemnicy, a człowiek któremu poruża się ten obowiązek, jest także zabezpieczony od dostrzeżenia, jak ryba na dnie morskiem. Żołnierz naprzykład, uzbrojony tym przyrządem, może się spuścić w koryto rzeki, i mając za przewodnika kompas, skierować się ku stojącemu na kotwicy statkowi, wnieść się do boków statku lub spuścić się do jego części podwodnej, przymocować tam przyniesiony przez siebie aparat eksplozywny (torpille), powrócić na brzeg z linką, przywiązaną do tej piekielnej maszyny i dokonać wybuchu. Podobnie może uczynić nieszkodliwymi przyrządy, pozakładane przez nieprzyjaciela. Podług doniesienia Morning Post, próby okazały się nader zadowalającymi. Ludzie dokonywający te próby, pozostawali przeszło trzy kwadransy pod wodą i odbywali wszystkie wyż opisane manewry. Członkowie admiralcji objawili najzupełniejszą pochwałę dla tego wynalazku.

* Kąpiel w morzu Martwem, zdaniem jednego anglika, który niedawno zwiedzał tamte strony, ma należeć do najprzyjemniejszych w świecie. Woda jest zupełnie czysta, ponieważ żadne istoty organiczne nie mogą się utrzymać w tem jeziorze, działa rozkosznie na nerwy, i zdaje się być zbawiającą ze wszelkich miar dla zdrowia. Z powodu nadzwyczajnego przesyconia solą (około 6,5%), ciała w niej zanurzone tracą na ciężkości gatunkowej tak dalece, że nawet na największej głębokości łatwo utrzymać się można w postawie stojącej. Podróżny ten zapewnia, że towarzyszyć jego, wcale pływać nie umiejący, podawszy mu rękę, mógł przejść przez głębie nie zanurzając się wyżej ramion. Jedyną ostrożnością jaką zachować należy jest, żeby nie dopuszczać wody do ust, co mogłoby narazić na przykre wymioty.

* Długość życia ludzkiego w Brazylji ma być nadzwyczajną, przynajmniej w przekonaniu tamtejszych sędziów. Niedawnemi czasami sąd przysięgłych w Rio-Janeiro wydał wyrok w sprawie jednej bandy Zandocynów, której herszt (jakiegoś Stanisława Zandocynskiego?) skazał na 104 lat robót ciężkich, a jego głównego wspólnika na lat 65. Po odcierpieniu kary, ci panowie zapewne wiele rzeczy nowych zobaczą na świecie.

* Wychodząca w Petersburgu w języku rosyjskim Gazeta Rolnicza, pochwalając myśl urządzenia stacji

agronomicznych, zrobiła ze swej strony wzmiankę, że przy urządzaniu u nas tych stacji należałoby mieć na widoku zadośćuczynienie, za pośrednictwem takowych, celom więcej praktycznym, a nie naukowym, i zwrócić przytem uwagę na istniejące w Stanach Zjednoczonych Ameryki północnej „departamenty rolnictwa”, nakreśliła rys ich organizacji. Obecnie w ostatnim swym numerze (41), taż Gazeta Rolnicza drukuje artykuł p. Sainolewskiego, mający za przedmiot podanie jeszcze więcej szczegółów o departamentach rolnictwa, celem wyjaśnienia i dokładniejszego określenia tych instytucji. Oto niektóre z nich wyjątki.

„Przedewszystkiem powiem, pisze autor artykułu, że istniejące w Ameryce departamenty miejscowe nie mają prawie nic wspólnego z naszym departamentem rolnictwa i przemysłu wiejskiego Ministerstwa dóbr państwa, oprócz nazwy jedynie (Department of Agriculture). Amerykańskie departamenty miejscowe rolnictwa nie są to jakiegokolwiek rządowe instytucje administracyjne, ale instytucje gospodarzy stanu, że tak powiemy, ziemskie, obowiązane służyć tymże gospodarzom, troszczyć się o ich czyste miejscowe, fermerskie interesa, badać potrzeby stanu, i podawać je do wiadomości.

„Mieszczą się one zwykle w głównym mieście stanu. Utworzenie departamentu uchwalane bywa przez miejscowe zebranie prawodawcze. Departament składa się z komisjona rolnictwa (Commissioner of Agriculture), jest to, że tak powiemy, dyrektor departamentu, do obowiązków jego należy uorganizować departament a następnie zarządzać jego sprawami; z jego pomocnika sekretarza, statystyka, chemika i geologa z dwoma asystentami. Komisjoner i geolog są rekomendowani przez gubernatora stanu i wybierani ballotowaniem, a sekretarz, statystyk, chemik i asystenci geologa są wybierani przez komisjona. Ten ostatni i geolog pobierają po 2,000 dolarów (około 2,600 rubli) pensji, a inni osoby, zostające przy departamencie, po 1,200 dolarów. Takim sposobem na pensje dla wszystkich przy departamencie wydatkuje się 10,000 dolarów, a na wszystkie wydatki kancelaryjne 3,200 dolarów, razem 13,200 dolarów. Oprócz tego na ekskursje geologiczne daje się woz i dwa muły.

Działalność owych departamentów polega głównie na tem co następuje: W departamencie dla każdego powiatu zaprowadzona jest oddzielna ksiągka. W ksiągce tej znajdują się zapisane nazwiska wszystkich gospodarzy, z szczegółowym opisem ich majątku, to jest zapisana jest tak ilość gruntu, należącego do każdego gospodarza, jak ilość bydła posiadanego i t. p. Wiadomości te departament otrzymuje sposobem następującym: Komisjoner (zbieranie wszystkich wiadomości od gospodarzy jest jego obowiązkiem) co miesiąc, a niekiedy i dwa razy na miesiąc, posyła gospodarzom (niekiedy wszystkim, a niekiedy 1/4 całej ilości gospodarzy) okólniki, z rozmaitemi zapytaniami o stanie rozmaitych gałęzi gospodarstwa.

„Fermierowie, dawno odpowiedzi na tych okólnikach; odsyłają ostatnie napowrót do departamentu. Otrzymawszy od gospodarzy blankiety z cyframi, komisjoner komunikuje takowe statystykowi, który je summuje, wyprowadza cyfry średnie dla każdego okręgu i dla całego stanu, robi potrzebne objaśnienia i wywoły i odsyła to wszystko do drukarni; druki rozsyła się bezpłatnie, w formie okólników, gospodarzom, którzy tym sposobem mają zawsze najbardziej szczegółowe wiadomości o stanie urodzaju, a nawet nie samego urodzaju, albowiem w podobny sposób zbierane są grupowane i publikowane wiadomości dotyczące wszelkich innych gałęzi gospodarstwa wiejskiego stanu.

„O umyślnie kłamliwych wykazach ze strony fermierów mowy nawet być nie może, albowiem rozumieją oni bardzo dobrze swą korzyść z tej rzeczy. „Gospodarze stanu otrzymują od departamentu, w tychże samych okólnikach i analizy gruntów (do tego jest przy departamencie laboratorium, w którym ciągle pracuje chemik), nawozów i środków pokarmowych, z wskazaniem miejsc sprzedaży, cen i t. p.

„Zbieranie wiadomości od gospodarzy o stanie gospodarstwa i komunikowanie tych wiadomości gospodarzom stanowi, że tak powiemy, główną i specjalną czynność departamentu i należy do obowiązków komisjona departamentu.

„Oprócz tego, do obowiązków komisjona należy: zaprowadzać i utrzymywać w porządku księgi do badań geologicznych stanu, dokonywanych przez geologów; zbierać kolekcje wszystkich nasion i roślin w kulturze, uprawianych i dziko rosnących w stanie; wchodzić w układy z innymi stanami i państwami obcemi co do wymiany nasion roślin uprawianych; zbierać wiadomości o owadach szkodliwych, ich sposobie życia i publikować te wiadomości; troszczyć się o to, aby wszystkie sprzedawane w stanie nawozy były analizowane w departamencie, aby sprzedający dostarczali próbki sprzedawanych przez siebie nawozów do departamentu i otrzymywali od niego pozwolenie na sprzedaż tychże nawozów; zabranianie sprzedaży nawozów i nasion, jeśli departament znajdzie w nich fałszowanie, i ścigać winnych sądownie (podług prawa stanu Georgia, winni płacić tysiąc dolarów kary, albo trzynaście miesięcy zamknięcia w domu robotczym na rok, lub też, podług uznania sędziego, i jednemu i drugiemu razem).

„Przy departamencie istnieją gabinety geologiczne i mineralogiczne, w których mieszczą się próbki gruntów, żelaza, węgla kamiennego, i t. p. znajdujących się w stanie, a zarazem i szczegółowe mapy geologiczne. Dalej przy departamencie jest zawsze zupełna kolekcja roślin, nasion i plodów, rosnących w stanie. Wszystko to stanowi niejako ciągłą wystawę przy departamencie; którą może oglądać każdy i zawsze. Go-

spodarze, wiedząc że przy departamencie istnieje taka stała wystawa, nader często przesyłają mu próbki roślin w kulturze i plodów.

„Przy departamencie znajduje się także biblioteka agronomiczna; w niej otrzymywane są rozmaite dzienniki, gazety i sprawozdania departamentów innych stanów. Wszyscy służący w departamencie korzystają z tych dzienników i gazet, a znalazłszy cokolwiek godnego uwagi, wskazują komisjonerowi, który natychmiast posyła to do gazety miejscowej dla przedrukowania.

„Pomimo to, iż departament publikuje wszystko co dotyczy gospodarstwa, jednakże posuwa się często i dalej: staje się opiekunem gospodarzy, np. zamawia dla nich nasiona, narzędzia i t. d., jeśli gospodarze zwracają się do niego z podobnemi zleceniami.

„Jednem słowem, departament jest to najbliższy sługa gospodarzy: pracuje on na pożytek kraju tak, jak wymagają i pozwalają okoliczności i samo pojmowanie sprawy.

„W każdym stanie odbywają się po dwa razy na rok zjazdy gospodarzy wiejskich i po dwa jarmarki (Fair). Ostatnie zresztą, są bardziej podobne do konkursów, ponieważ na nich przedstawiane są rozmaite narzędzia rolnicze i maszyny, a za najlepsze rozdawane są nagrody. Tak zjazdy jak i konkursy urządzone są przez towarzystwo gospodarsko-wiejskie (które, zresztą, funkcjonuje za pośrednictwem departamentu jako przez kancelarję); sam departament nie zarządza interesami zjazdów i konkursów.

„Departament w działalności swej odpowiedzialny jest przed miejscową władzą prawodawczą. Komisjoner obowiązany jest przedstawiać w końcu roku tej władzy sprawozdanie o działalności departamentu a co półrocznie zjazdowi gospodarzy wiejskich wiadomości o urodzaju. Do departamentu stołecznego washingtonskiego dostarczane są przez miejscowy departament, w końcu każdego roku: wiadomości o położeniu gospodarstwa w stanie, oraz rozmaite dane statystyczne co do gospodarstwa wiejskiego. Miejscowy departament nie zostaje zresztą w zawisłości od stołecznego, ponieważ departament każdego stanu założony jest i istnieje kosztem każdego stanu.

Redaktor, M. Berg.

PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

Warszawa dnia 11 (23) listopada.

Spostrzeżenia meteorologiczne dostrzeżone przez obserwatorium warszawskie. Dnia 10 (22) Listopada 1875 roku.

Table with 4 columns: Oświetlenie powietrza, Temp. pow., Wilgot %, Kierunek wiatru. Rows for 7, 8, 9 AM.

Widowiska.

WIELKI TEATR. — Dzis, we wtorek, pierwsze przedstawienie opery włoskiej, — 1-y raz, opera w 4-ach aktach (akt 2-gi w dwóch odsłonach), Aida, abonament zawieszony. — Początek o godzinie 7 1/2. — Jutro, we srode, opera Aida, przez artystów włoskich; abonament N. 1 lit. A. — Wczoraj, było osób 596.

TEATR ROZMAITOSCI. — Dzis, we wtorek, komedia w 1 akcie, Akrobata; — komedia w 1 akcie, W jesieni; — komedia w 1 akcie, I baccio. — Początek o godzinie 7 1/2. — Jutro, we srode, komedia Pozytywni.

W SALACH REDUTOWYCH. — W niedziele, dnia 16 (28) listopada r. b., o godzinie 1 z południa, odbędzie się pod dyktando opery Teatrów warszawskich Jana Quatriniego, Wielki poranek muzyczno-deklamacyjny na dochód niezamierzonych studentów Cesarskiego warszawskiego uniwersytetu. — Program: Część I-a. 1. Uwertura; 2. Duet z opery „I Marinari”, Rossiniego, — wykonają pp. Cieslewski i Chodakowski; 3. „Czaty”, Moniuszki, — wykona p. Wasilewski; 4. Romans z op. „Giovanna di Guzman”, Verdiego, — wykona p. Chodakowski; 5. Ustęp z pieśni, Winc. Pola, — wypowie p. Królikowski; 6. Walc z cieniem z opery „Dinorah”, Meyerbeera, — wykona pani Jakowicka; 7. Duet z opery „Giovanna di Guzman”, Verdiego, — wykonają pani Dowiakowska i p. Filiborn. — Część II. 8. Kawatina z towarzyszeniem orkiestry, Raffa, — wykona p. Górski; 9. a) „Godzina”, elegja Mickiewicza, b) „Hagar na puszcy”, Ujejskiego, — wypowie pani Modrzewska; 10. Arja, Palloni, — wykona pani Modrzewska; 11. „Lirnik”, Moniuszki, — wykona p. Filiborn; 12. Air Hongrois, Erkla, — wykona pani Dowiakowska; 13. „Pijanstwo”, satyra Krasickiego, — wypowie p. Żółkowski; 14. Marsz z opery „Tannhäuser”, Wagnera. — Nra 4, 6, 7, 11 i 12 wykonane będą z towarzyszeniem orkiestry. — Cena biletów: rs. 3, rs. 2, rs. 1 kop. 50, rs. 1; galerja kop. 50. — Bilety nabyć można w księgarniach: pp. Gebethnera i Wolfa, Hösicka, oraz w cukierniach pp. Janowskiego i Toura. — Upraszta się szanowną publiczność, aby wchodziła do sali wejściami oznaczonymi na biletach.

WYSTAWA TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIKTYCH. — Otwarta codziennie, od godziny 10-ej rano do godziny 5-ej po południu, w gmachu obok kościoła św. Anny. — Wejście od osoby w dnie powszednie kop. 15; — w niedziele zaś i święta kop. 5.

GABINET ZOOLOGICZNY (w gmachu uniwersytetu warszawskiego). — Otwarty w niedziele bezpłatnie.

CYRK LEONARDA (przy ulicy Włodzimierskiej). — Dzis i codziennie, Przedstawienie. — Towarzystwo składa się z pierwszorzędnych artystów i komików. — Tresura koni jak najlepsza. — Kostjumy i inne przybory eleganckie. — Orkiestra pod dyktando kapelmistrza P. Stamma. — Cena miejsc: Łoża na 4-ry osoby rs. 6 i kop. 20 na ubogich; łoża na 6 osób rs. 9 i kop. 30 na ubogich; miejsce numerowane w trybunie rs. 1 i kop. 5 na ubogich; parquet rs. 1 kop. 5 na ubogich; I-e miejsce kop. 60; II-e miejsce kop. 40; III-e miejsce kop. 20. — Kasa otwarta od godziny 11 z rana do 1 z południa i od 3-ej do końca przedstawienia. — Otwarcie cyrku o godzinie 6 1/2. — Początek o godzinie 7 1/2 wieczorem.

TIVOLI (przy ulicy Królewskiej). — Dzis i codziennie, Wieczór muzyczno-wokalny pierwszorzędnych śpiewaczek niemieckich z Wiednia. — Początek o godzinie 7-ej wieczorem. — Wejście bezpłatne.

W dniu 10 (22) bież. mies. i r., obcych w 8 miu cywilnych szpitalach: przybyło 43, wyzdrowiało 33, umarło 4, pozostało 1643 (mężczyzn 770, kobiet 873), z nich w szpitalu starożytnych mężczyzn 105, kobiet 115.

Przyjmowanie chorych.

Profesorowie Warszawskiego Uniwersytetu, w prowadzonych przez siebie klinikach, udzielają chorym przychodzącym pomocy lekarskiej bezpłatnie, w następujące dni i godziny:

- W chorobach chirurgicznych, codziennie od godziny 12 do 1, w szpitalu S-go Duchy.
W chorobach chirurgicznych, we wtorki i piątki od godziny 9 do 11, w szpitalu Dzieciątka Jezusa.
W chorobach wewnętrznych, codziennie od godziny 11 do 12, w szpitalu Świętego Duchy.
W chorobach wenerycznych i skórnych nie wenerycznej natury, w piątki od godziny 11 do 12, oraz w cierpieniach gardła wenerycznej i nie wenerycznej natury, we wtorki od 11 do 12, w szpitalu S-go Łazarza.
W chorobach ocznych, w niedziele, poniedziałki, wtorki, czwartki i soboty od godziny 1 do 2, oraz w srody i piątki, od godziny 12 do 1, w szpitalu S-go Duchy.

SZPITAL DZIECIĄTKA JEZUSA.

Bezpłatna porada lekarska dla przychodzących chorych. Wejście przez drzwi główne od Wareckiego placu. Choroby zewnętrzne w ogóle. Dr Orłowski codziennie od 10 do 11 godziny rano. Choroby organów moczowo-płucyjnych: We wtorki, czwartki i soboty od 11 do 11 1/2 godziny przed południem. Choroby wewnętrzne. Dr Pogorzelski codziennie od 9 do 10 godziny rano.

Przyjmowanie chorych „W szpitalu świętego Rocha.”

Codziennie od godziny 9-ej do 10-ej zrana, głównie zaś: Choroby zewnętrzne — Dr Stankiewicz. Choroby wewnętrzne — Dr Obrębski.

POCIĄGI NA DROGACH ŻELAZNYCH.

Warszawsko-Petersburska. Wychodzą (z Pragi). Pociąg pocztowy o godzinie 10 minut 23 rano. Pociąg pasażerski o godz. 9 min. 38 wieczór. Przychodzą (na Pragę) o godz. 8 min. 23 wieczorem o godz. 3 min. 58 rano.

Warszawsko-Terespolska. Wychodzą (z Pragi): Pociąg kurjerski z powozami klasy 1 i 2, oraz z powozami klasy 3 dla osób jadących w bezpośredniej komunikacji na drogi żelazne moskiewsko-brzeską i kijowsko-brzeską, o godz. 3 min. 20 po południu. Pociąg pocztowy, 3 klasy, o godz. 10 min. 59 rano. Przychodzą (na Pragę): o godz. 12 min. 58 po południu i o godz. 6 min. 30 po południu.

Warszawsko-Wiedeńska. Wychodzą z Warszawy: Pociąg kurjerski (klasy 1 i 2) o godz. 7 min. 20 rano. Pociąg osobowy (4-ry klasy) o godz. 11 min. 15 rano. Pociąg osobowy (4-ry klasy), o godz. 7 min. 45 wieczorem. Do Łodzi wyjeżdża się z Warszawy pociągami: kurjerskim o godzinie 7 min. 20 z rana i osobowymi o godz. 11 min. 15 z rana i o godz. 7 min. 45 wieczorem.

Przychodzą do Warszawy: Kurjerski o godz. 8 min. 20 wieczorem. Osobowy (4 klasy) o godz. 6 min. 15 po południu. Osobowy (4 klasy), o godz. 9 min. 25 z rana.

Warszawsko-Bydgoska. Wychodzą z Warszawy: Pociąg kurjerski (klasy 1 i 2) o godz. 3 min. 5 po południu. Pociąg osobowy (4-ry klasy) o godz. 6 min. 35 rano. Pociąg osobowo-miejscowy (4-ry klasy) o godz. 7 min. 45 po południu (tylko do Kutna). Przychodzą do Warszawy: Kurjerski o godz. 2 min. 20 po południu. Osobowy o godz. 9 min. 45 wieczorem. Osobowo-miejscowy (z Kutna) o godz. 9 min. 25 z rana.

KURS GIELDY WARSZAWSKIEJ.

Dnia 11 (23) Listopada 1875 roku.

Table with columns: Wskaz., Żądano, Płacono. Lists various exchange rates for Berlin, Gdańsk, Wrocław, Szececin, Hamburg, Londyn, Paryż, Wiedeń, Petersburg, etc.

nomocników, z prawnym pełnomocnictwem, w przeciągu sześciu miesięcy od dnia pierwszej publikacji, dla przyjęcia kopji obrachunków, i udzielenia na takowe objaśnień, w terminie jaki będzie im naznaczony. Jeśli zaś w ciągu sześciu miesięcy po publikacji, ani przedsiębiorca, ani sukcesor, ani też pełnomocnik nie stawi się, lub, stawivszy się, w oznaczonym terminie nie przedstawi objaśnień sam albo przez pełnomocnika, to utracą prawo na przedstawienie takowych.

Oznajmienie decyzji na zarzuty, uskutecznią się w tym samym porządku, co i oznajmienie samych obrachunków.

8. Prawo obowiązujące odnośnie do przedmiotu.

We wszystkich wypadkach tutaj nie wyszczególnionych, należy kierować się Najwyżej zatwierdzonymi w dniu 26 Kwietnia 1875 roku ogólnymi przepisami o przygotowywaniu zapasów po części Wojennej i odpowiadającym takowym prawom cywilnym, o ile te ostatnie odnośnie do przedsiębiorstwa po części Wojennej i odpowiednio do okoliczności stanu rzeczy, mogą być zastosowane. Przedsiębiorcy zraekają się wszelkiej opiece swych praw na drodze Sądowej, opartych na miejscowych postanowieniach.

9. Nietykalność umowy.

Kontrakt, zawarty na wyluszczonej warunkach, zachowywać tak z jednej strony przez Skarb jak i przez przedsiębiorcę, w całej jego sile, święcie i niewzruszenie.

Uwaga. Jeśli przedsiębiorca przyjął przedsiębiorstwo na sumę wyższą od tej jaka jest przyswojoną do jego procederu, to w zawartym z nim kontrakcie powinno być omówiono w osobnym punkcie, że osiągnięto od niego tyleto dodatkowych podatków w porównaniu z wyższą gildą, i że pieniądze te odesłane tam-to.

N. 1.

W Y K A Z

Hości prowiantu żadanego do dostawy za pośrednictwem licytacji do magazynów i punktów Warszawskiego Okręgu Wojennego na 1876 rok.

Table with 4 columns: WYMNIENIE MAGAZYNÓW I PUNKTÓW, I l o s ę c., C z e t w i e r t i., M ą k i i żyta, K a s z y. Jęczmiennej i jęczmienia, Gryczanej. Do których magazynów powinny być zdane resztki, jakie pozostaną w końcu roku od dostaw do punktów.

GUBERNJA WARSZAWSKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-tables for 'Punkty' and 'Razem'.

GUBERNJA KALISKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty'.

GUBERNJA PETROKOWSKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty'.

GUBERNJA RADOMSKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty'.

GUBERNJA KIELECKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty'.

WYMNIENIE MAGAZYNÓW I PUNKTÓW. I l o s ę c. C z e t w i e r t i. M ą k i i żyta, K a s z y. Jęczmiennej i jęczmienia, Gryczanej. Do których magazynów powinny być zdane resztki, jakie pozostaną w końcu roku od dostaw do punktów.

GUBERNJA LUBELSKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty' and 'Razem'.

GUBERNJA SIEDLECKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty' and 'Razem'.

GUBERNJA PŁOCKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty' and 'Razem'.

GUBERNJA ŁOMŻYŃSKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty'.

GUBERNJA GRODZIĘŃSKA. Table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. Includes sub-table for 'Punkty'.

Summary table with 4 columns: Żyta, Jęczmienia, Mąki, Kaszy. W ogóle.

Uwaga. W wyszczególnionych w tym wykazie ilościach prowiantu, mogą jeszcze zajść nie-kłóre zmiany, przed przystąpieniem do licytacji.